

Torstai 7. heinäkuuta 2022

P9\_TA(2022)0302

## **Yhdysvaltain korkeimman oikeuden päätös kumota aborttioikeudet Yhdysvalloissa ja tarve turvata aborttioikeudet ja naisten terveys EU:ssa**

**Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. heinäkuuta 2022 Yhdysvaltain korkeimman oikeuden päätöksestä kumota aborttioikeudet Yhdysvalloissa ja tarpeesta turvata aborttioikeudet ja naisten terveys EU:ssa (2022/2742(RSP))**

(2023/C 47/22)

*Euroopan parlamentti, joka*

- ottaa huomioon vuonna 1950 tehdyn Euroopan ihmisoikeussopimuksen,
  - ottaa huomioon vuonna 1979 tehdyn yleissopimuksen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamisesta,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ”perusoikeuskirja”, vuodelta 2000,
  - ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tilanteesta EU:ssa naisten terveyden osalta <sup>(1)</sup>,
  - ottaa huomioon 9. kesäkuuta 2022 antamansa päätöslauselman ”Aborttioikeuksia koskevat uhat maailmassa: aborttioikeuksien mahdollinen kumoaminen Yhdysvaltain korkeimmassa oikeudessa” <sup>(2)</sup>,
  - ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2022 annetun Yhdysvaltain korkeimman oikeuden päätöksen, jolla kumottiin äänin viisi puolesta ja neljä vastaan Roe v. Wade -tuomio ja poistettiin näin liittovaltiotason perustuslaillinen oikeus raskaudenkeskeytykseen,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Yhdysvaltain korkein oikeus loi merkittävässä oikeustapauksessa Roe v. Wade (1973) ennakkotapauksen, joka vahvistettiin myöhemmin tapauksissa Planned Parenthood v. Casey (1992) ja Whole Woman’s Health v. Hellerstedt (2016) ja jolla taataan Yhdysvalloissa perustuslaillinen oikeus lailliseen aborttiin sikiön elinkelpoisuuteen asti; ottaa huomioon, että korkein oikeus päätti 24. kesäkuuta 2022 äänin viisi puolesta ja neljä vastaan kumota Roe v. Wade -tuomion ja poistaa näin liittovaltiotason perustuslaillisen oikeuden raskaudenkeskeytykseen, mikä antaa osavaltioille tilaisuuden kieltää abortti missä tahansa vaiheessa raskauden aikana ja avaa mahdollisuuden täydellisiin aborttikieltoihin;
- B. toteaa, että tämän korkeimman oikeuden päätöksen jälkeen kahdeksan osavaltiota on jo kieltänyt abortin; ottaa huomioon, että on odotettavissa, että 26 osavaltiota saattaa päätyä hyväksymään lakeja, joilla raskaudenkeskeytys tehdään lähes kokonaan laittomaksi; toteaa, että 13 osavaltiossa on nk. liipaisinlakeja, jotka tulivat voimaan välittömästi Roe v. Wade -tuomion kumoamisen jälkeen; ottaa huomioon, että Yhdysvalloissa ja ympäri maailmaa on sen jälkeen järjestetty yhä enemmän mielenosoituksia, joissa puolustetaan oikeutta raskaudenkeskeytykseen; toteaa, että samalla vastustus korkeimman oikeuden päätöstä kohtaan on lisääntymässä, mistä on esimerkkinä etenkin Kalifornian, Oregonin ja Washingtonin kuvernöörien 24. kesäkuuta 2022 julkaisema ”monen osavaltion sitoumus”, jonka mukaan ne ovat sitoutuneet ”puolustamaan lisääntymisterveydenhuollon, mukaan lukien raskaudenkeskeytys ja ehkäisyvälineet, saatavuutta sekä suojelemaan potilaita ja lääkäreitä muiden osavaltioiden pyrkimyksiltä tuoda niiden aborttikiellot meidän osavaltioihimme” <sup>(3)</sup>;

<sup>(1)</sup> EUVL C 81, 18.2.2022, s. 43.

<sup>(2)</sup> Hyväksytyt tekstit, P9\_TA(2022)0243.

<sup>(3)</sup> <https://www.gov.ca.gov/2022/06/24/west-coast-states-launch-new-multi-state-commitment-to-reproductive-freedom-standing-united-on-protecting-abortion-access/>

Torstai 7. heinäkuuta 2022

- C. ottaa huomioon, että korkeimman oikeuden päätös vaikuttaa naisten ja tyttöjen elämään kaikkialla Yhdysvalloissa ja sen haitalliset seuraukset kohdistuvat kaikkein voimakkaimmin haavoittuvassa tilanteessa oleviin ihmisiin; toteaa, että se voi muutenkin vaikuttaa kielteisesti seksuaali- ja lisääntymisterveysten ja -oikeuksiin; ottaa huomioon, että aborttioikeuden rajoituksilla tai sen kiellolla Yhdysvalloissa, EU:ssa ja ympäri maailmaa on suhteeton vaikutus köyhyudessa eläviin naisiin, erityisesti rodullistettuihin naisiin, kuten mustiin naisiin, latinalaisamerikkalaistaustaisiin naisiin ja alkupe- räiskansojen naisiin, sekä maaseudun naisiin, hlbtq-henkilöihin, vammaisiin naisiin, teini-ikäisiin, maahanmuuttaja- naisiin, myös laittomiin muuttajiin, ja yksinhuoltajatalouksiin, joissa huoltajana on nainen; toteaa, että julkiset aborttipalvelut voivat tarjota turvallisen ja laillisen abortin yleisen saatavuuden kaikille naisille, myös haavoittuvassa sosioekonomisessa tilanteessa oleville naisille;
- D. katsoo, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet, mukaan lukien turvallinen ja laillinen raskaudenkeskeytys hoito, ovat perusoikeus; katsoo, että seksuaali- ja lisääntymisterveiden ja -oikeuksien saatavuuden kriminalisointi, viivyttäminen ja epäminen ovat naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muoto; huomauttaa, että näillä rajoituksilla ja kielloilla ei vähennetä aborttien määrää vaan niillä ainoastaan pakotetaan ihmiset matkustamaan pitkien matkojen päähän tai turvautumaan vaarallisiin abortteihin, jolloin he myös saattavat itsensä alttiiksi rikostutkinnalle ja -syytteelle, ja että ne vaikuttavat ihmisiin, joilta puuttuu eniten resursseja ja tietoa; ottaa huomioon, että lähes kaikki vaarallisista aborteista johtuvat kuolemantapaukset tapahtuvat maissa, joissa abortin saantia on ankarasti rajoitettu; ottaa huomioon, että arvioiden mukaan vaarallisista aborteista johtuvien äitiyskuolemien vuotuinen määrä Yhdysvalloissa kasvaisi 21 prosenttia <sup>(4)</sup> toiseen kiellon voimaantulon jälkeiseen vuoteen mennessä; toteaa tällaisten kuolemantapausten olevan täysin ehkäistävissä; huomauttaa, että aborttikiellot lisäävät myös pakkoraskauksiin liittyviä kuolemantapauksia;
- E. ottaa huomioon, että raskaus- ja synnytyskomplikaatiot ovat 15–19-vuotiaiden teinityttöjen yleisin kuolinsyy maailmanlaajuisesti; ottaa huomioon, että teini-ikäiset äidit keskeyttävät opintonsa ja kärsivät työttömyydestä huomattavasti todennäköisemmin, mikä pahentaa köyhyden kierrettä;
- F. ottaa huomioon, että huoli tietosuojasta kasvaa Roe v. Wade -tuomion kumoamisen takia; toteaa, että kuukautiskierron seurantasovellusten tai geopaikannusvälineiden ja hakukoneiden avulla voidaan kerätä tietoa henkilöistä, jotka ovat lähestyneet aborttiklinikkaa, ostaneet aborttipillerin tai hakeneet tietoa; ottaa huomioon, että mahdollisesti ihmisiä voidaan merkitä tästä tai kerättyjä tietoja käyttää heitä vastaan; toteaa, että niissä osavaltioissa, joissa abortti on kielletty tai aiotaan kieltää, oikeusviranomaiset voivat käyttää digitaalisia tietoja raskaudenkeskeytystä hakevista, tarjoavista tai helpottavista henkilöistä;
- G. ottaa huomioon, että vaikka seksuaali- ja lisääntymisterveiden ja -oikeuksien suojelussa on yleisesti edistytty eri puolilla maailmaa, myös Euroopassa, taantumisen turvallisen ja laillisen abortin saatavuutta koskevassa oikeudessa on vakava huolenaihe; ottaa huomioon, että Roe v. Wade -tuomion kumoaminen voi rohkaista abortinvastaista liikettä Euroopan unionissa; toteaa, että Puola on ainoa EU:n jäsenvaltio, joka on poistanut abortin perusteen lainsäädännöstään, sillä laitton perustuslakituomioistuimien päätös 22. lokakuuta 2020 peruuttaa puolalaisnaisten jo kauan sitten vakiintuneet oikeudet päätöksellä, joka merkitsee tosiasiallista aborttikieltoa; panee merkille, että abortti on kielletty Maltassa; ottaa huomioon, että raskauden alkuvaiheessa lääkkeillä tehtävä abortti ei ole laillinen Slovakiassa eikä sitä ole saatavilla Unkarissa; panee merkille, että myös Italiassa abortin saatavuutta heikennetään <sup>(5)</sup>; ottaa huomioon, että joissakin muissa EU:n jäsenvaltioissa pääsy raskaudenkeskeytys hoitoon halutaan evätä, kuten äskettäin Kroatiassa <sup>(6)</sup>; katsoo, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on ehdottomasti puolustettava seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia ja korostettava, että naisten oikeudet ovat luovuttamattomia eikä niitä saa poistaa tai vesittää; pitää ratkaisevan tärkeänä, että EU ja sen jäsenvaltiot edistyvät edelleen turvallisen, laillisen ja oikea-aikaisen raskaudenkeskeytshoidon saatavuuden takaamisessa Maailman terveysjärjestön suositusten ja näytön mukaisesti;

<sup>(4)</sup> <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

<sup>(5)</sup> [https://search.coe.int/cm/Pages/result\\_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc](https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc); [http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL\\_BRI\(2018\)608853\\_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

<sup>(6)</sup> <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>

**Torstai 7. heinäkuuta 2022**

- H. toteaa, että Euroopassa naisilla on yhä esteitä, jotka estävät heitä käyttämästä oikeuksiaan ja vapauksiaan, ja että tämä johtuu oikeudellisista rajoituksista, joissa sivuutetaan naisten oikeudet ja joilla tarpeettomasti vaarannetaan heidän henkensä; huomauttaa, että eräässä tuoreessa tapauksessa yhdysvaltalaiselta turistilta Andrea Prudentelta evättiin abortti Maltassa, vaikka hän oli hengenvaarassa; ottaa huomioon, että naisten ihmisoikeuksia puolustavaa Justyna Wydrzyńskąa on syytetty Puolan ankarien aborttilakien nojalla aborttipillereiden antamisesta toiselle naiselle;
- I. ottaa huomioon, että perusoikeuskirjassa vahvistetaan EU:ssa asuvien ihmisten tärkeimmät perusoikeudet ja -vapaudet; toteaa, että turvallisen ja laillisen raskaudenkeskeytyksen suojelulla on suoria vaikutuksia perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien tosiasialliseen käyttämiseen, ja mainitsee näistä esimerkkinä ihmisarvon, itsemääräämisoikeuden, yhdenvertaisuuden ja ruumiillisen koskemattomuuden;
- J. huomauttaa, että 9. kesäkuuta 2022 parlamentti hyväksyi vahvan päätöslauselman ”Aborttioikeuksia koskevat uhat maailmassa: aborttioikeuksien mahdollinen kumoaminen Yhdysvaltain korkeimmassa oikeudessa”; toteaa, että tämän päätöslauselman suositukset ovat yhä ajankohtaisia ja niitä olisi sovellettava<sup>(7)</sup>;
1. tuomitsee jälleen kerran jyrkästi taantumisen naisten oikeuksissa sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydessä ja -oikeuksissa maailmanlaajuisesti, myös Yhdysvalloissa ja eräissä EU:n jäsenvaltioissa; muistuttaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat perustavaa laatua olevia ihmisoikeuksia, joita olisi suojeltava ja parannettava, eikä niitä voida millään tavalla vesittää tai peruuttaa; kehottaa niiden osavaltioiden hallituksia, joissa on hyväksytty aborttikieltoja ja -rajoituksia koskevia lakeja ja muita toimenpiteitä, kumoamaan ne ja varmistamaan, että niiden lainsäädäntö on kansainvälisesti suojeltuja naisten ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä ihmisoikeuksia koskevien normien mukaista;
2. ehdottaa, että oikeus raskaudenkeskeytykseen sisällytetään perusoikeuskirjaan; katsoo, että neuvostolle olisi esitettävä ehdotus perusoikeuskirjan muuttamiseksi seuraavasti;

**7 a artikla (uusi):**

”7 a artikla

Oikeus raskaudenkeskeytykseen

”Jokaisella on oikeus turvalliseen ja lailliseen raskaudenkeskeytykseen.”;

3. toistaa tässä yhteydessä 9. kesäkuuta 2022 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä pyynnön kutsua koolle valmistelukunta perussopimusten tarkistamiseksi; odottaa Eurooppa-neuvoston kokoontuvan tätä varten; ehdottaa, että tässä prosessissa perusoikeuskirjaan sisällytetään oikeus turvalliseen ja lailliseen raskaudenkeskeytykseen; pyytää ottamaan Euroopan parlamentin mukaan prosessin joka vaiheeseen;
4. ilmaisee voimakkaan solidaarisuutensa ja tukensa naisille ja tytöille Yhdysvalloissa sekä niille, jotka osallistuvat laillisen ja turvallisen raskaudenkeskeytyshoidon tarjoamiseen ja sitä koskevan oikeuden ja sen saatavuuden puolustamiseen tällaisissa haastavissa olosuhteissa; tukee niin ikään vetoomuksia, jotta Yhdysvaltain kongressi hyväksyisi lain, jolla turvattaisiin raskaudenkeskeytys liittovaltiotasolla;
5. on syvästi huolestunut siitä, että aborttiin liittyvillä kielloilla ja muilla rajoituksilla on suhteeton vaikutus köyhyydessä eläviin naisiin, erityisesti rodullistettuihin naisiin, kuten mustiin naisiin, latinalaisamerikkalaistaisiin naisiin ja alkuperäiskansojen naisiin, sekä maaseudun naisiin, hlbtq-henkilöihin, vammaisiin naisiin, teini-ikäisiin, maahanmuuttajanaisiin, myös laittomiin muuttajiin, ja yksinhuoltajatalouksiin, joissa huoltajana on nainen; korostaa, että naisilla, joilla ei taloudellisten tai logististen esteiden vuoksi ole varaa matkustaa lisääntymisterveysklinikoille naapuriosavaltioihin tai -maihiin, on suurempi riski siitä, että heille tehdään vaarallisia, jopa hengenvaarallisia, toimenpiteitä ja että heidät pakotetaan jatkamaan raskauttaan loppuun saakka vastoin tahtoaan, mikä on ihmisoikeusloukkaus ja eräs sukupuolistuneen väkivallan muoto<sup>(8)</sup>;

<sup>(7)</sup> [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0243\\_FI.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0243_FI.html)

<sup>(8)</sup> [https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO\\_Abortion\\_WEB.pdf](https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf)

Torstai 7. heinäkuuta 2022

6. kehottaa Yhdysvaltain hallitusta varmistamaan tietosuojan jokaiselle ja erityisesti raskaudenkeskeytystä hakeville, tarjoaville ja helpottaville henkilöille sallimalla yksityisen ja suojatun pääsyn, lopettamalla käyttäytymiseen perustuvan jäljityksen, lujittamalla tietojen poistamista koskevia toimintaperiaatteita, salaamalla tiedot siirron aikana, mahdollistamalla oletusarvoisesti viestien läpivaluuden, estämällä paikannuksen ja varmistamalla, että käyttäjille ilmoitetaan, kun heitä koskevia tietoja haetaan<sup>(9)</sup>;
7. korostaa puutteita ehkäisyn saatavuudessa ja tämänhetkisiä täyttämättömiä tarpeita<sup>(10)</sup>; korostaa, että etusijalle olisi asetettava seksuaalisen väkivallan torjuminen sekä kattava, ikätasolle sopiva ja näyttöön perustuva seksuaali- ja ihmissuhdekasvatus kaikille, erilaiset laadukkaat, helposti saatavilla olevat, turvalliset, kohtuuhintaiset ja tarvittaessa maksuttomat ehkäisymenetelmät ja -tarvikkeet, perhesuunnitteluneuvonta sekä terveyspalvelut; tunnustaa kansalaisjärjestöjen roolin palveluntarjoajina ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien puolestapuhujina Yhdysvalloissa ja kannustaa niitä jatkamaan työtään;
8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään poliittista tukeaan ihmisoikeuksien puolustajille ja terveydenhuolto- palvelujen tarjoajille, jotka toimivat seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseksi, sekä naisten oikeuksien ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien alan kansalaisyhteiskunnan ja ruohonjuuritason järjestöille, jotka ovat keskeisiä toimijoita sukupuolten kannalta tasa-arvoisissa yhteiskunnissa ja elintärkeitä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyvien palvelujen ja tietojen tarjoajia, ja mainitsee erityisesti ne, jotka työskentelevät haastavissa olosuhteissa Euroopassa; kehottaa komissiota suojelemaan näitä puolustajia kaikenlaiselta vainolta, jota he saattavat kohdata, ja tukemaan heitä;
9. on huolestunut mahdollisesta kasvusta rahavirroissa, joilla rahoitetaan sukupuolten tasa-arvoa ja aborttioikeutta vastustavia ryhmiä maailmassa, myös Euroopassa;
10. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tunnustamaan laissa raskaudenkeskeytyksen ja puolustamaan sitä, että oikeutta turvalliseen ja lailliseen raskaudenkeskeytykseen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia yleensä kunnioitetaan; kehottaa myös EU:ta puolustamaan tätä oikeutta ja tekemään sen tunnustamisesta keskeisen tavoitteen kansainvälisissä instituutioissa ja muilla monenvälisillä foorumeilla, kuten Euroopan neuvostossa, käytävissä neuvotteluissa sekä puolustamaan sen sisällyttämistä ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen;
11. tuomitsee sen, että monilla naisilla EU:ssa ei edelleenkään ole pääsyä raskaudenkeskeytyspalveluihin eräissä jäsenvaltioissa jäljellä olevien oikeudellisten, taloudellisten, sosiaalisten ja käytännön rajoitusten vuoksi;
12. kehottaa jäsenvaltioita poistamaan abortin rangaistavuuden sekä poistamaan ja torjumaan esteet turvalliselta ja lailliselta raskaudenkeskeytykseltä sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien saatavuudelta; kehottaa jäsenvaltioita takaamaan turvallisten, laillisten ja maksuttomien raskaudenkeskeytyspalvelujen, synnytystä edeltävän ja äitiysterveystenhuollon palvelujen ja tarvikkeiden, vapaaehtoisen perhesuunnittelun, ehkäisyn, nuorisoystävällisten palvelujen sekä HI-viruksen ennaltaehkäisyn ja hoidon ja siihen liittyvän tuen saatavuuden ilman syrjintää;
13. suosittelee, että Yhdysvaltoihin lähetetään mahdollisimman pian valtuuskunta arvioimaan korkeimman oikeuden päätöksen vaikutusta ja tukemaan naisten oikeuksia ajavia kansalaisjärjestöjä ja aborttioikeutta puolustavia liikkeitä maassa; pyytää Washingtoniin lähiaikoina matkustavia Euroopan parlamentin valtuuskuntia ottamaan johdonmukaisesti esille aborttioikeuksia koskevan kysymyksen ja tapaamaan naisten oikeuksia ajavia järjestöjä;
14. kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa, EU:n edustustoa Yhdysvalloissa, komissiota ja kaikkia EU:n jäsenvaltioita käyttämään kaikkia käytettävissään olevia välineitä tehostaakseen toimiaan, joilla torjutaan taantumista naisten oikeuksissa ja seksuaali- ja lisääntymisterveydessä ja -oikeuksissa, muun muassa kompensoimalla mahdollisen vähennyksen Yhdysvalloissa seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin myönnetyssä rahoituksessa maailmanlaajuisesti sekä puolustamalla voimakkaasti turvallisen ja laillisen raskaudenkeskeytyksen ja yleensä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien yleistä saatavuutta ja asettamalla ne etusijalle ulkosuhteissaan;

<sup>(9)</sup> <https://www.eff.org/deeplinks/2022/06/effs-statement-dobbs-abortion-ruling>

<sup>(10)</sup> UNFPA:n raportti maailman väestön tilasta, "Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy", 30. maaliskuuta 2022.

**Torstai 7. heinäkuuta 2022**

15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, ihmisoikeuksia käsittelevälle EU:n erityisedustajalle, Yhdysvaltain presidentille ja hänen hallinnolleen, Yhdysvaltain kongressille ja Yhdysvaltain korkeimmalle oikeudelle.

---